

SLOVENSKI NAROD.

Seba vas dan zvezči izvzemši nedelje in praznike ter velja po poštih prejemam za avstro-ugarske dežele za vse leto 25 K. za pol leta 13 K, za četr leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem dom za vse leto 1 K, za pol leta 12 K, za četr leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četr leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za Nemčijo celo leto 28 K. Za vse druge dežele in Ameriko celo leto 20 K. — Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanih se plačuje od petrostopne peti-vrste po 14 h, če se oznanila tiska enkrat, po 12 h, če se tiska dvakrat in po 10 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisi naj se izvoli frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljanje je v Knafovih ulicah št. 5. — Upravnemu naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

Uredništva telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

Upravljanja telefon št. 85.

Kranjski deželni zbor.

(Seja dne 27. marca).

Danes se je sešel novi deželni zbor na kratko zasedanje v svrhu, da se konstituira, da voli deželni odbor in da voli ustavni odsek, ki naj potem do meseca junija izgotovi načrt valilnih reform.

V znanimenju valilne reforme se je sešel deželni zbor tudi po volitvah leta 1901. Toda takrat so zahtevali klerikale splošno in enako valilno pravico, ki se je v odločnih političnih krogih tedaj smatrala za fantom, na čigar uresničenje nihče resno ne misli. Z obstrukcijo so začeli klerikale boj za premembu valilnega reda in delali so obstrukcijo celih šest let, zdaj hrupno, zdaj mirno, zdaj z razsajanjem, z razbijanjem in skandalom, zdaj z nujnimi predlogi, vsakovrstnimi potrebnimi in nepotrebni zadev tičocimi se interpelacijami ali s kilometrsko dolgimi govorji.

Z dvema premembama je trajala klerikalna obstrukcija šest let: samo enkrat je bilo nekaj sej, v katerih se je rešilo več nujnih zadev mirem potom in enkrat so bili prisiljeni na deželno-napredni poslanci poseči po najskrajnejšem sredstvu, začeti hrupno obstrukcijo, da preprečijo načelo klerikalno-nemške zarote glede valilnih reform.

Sestletna divja obstrukcija klerikalev ni prinesla tej stranki, kar je pričakovala od novih volitev. Upala je, da bodo nove volitve oslabile na deželno-napredno stranko, v resnicu pa so jo samo konsolidirale in utrdile. In vendar — kak razloček med volitvami leta 1901. in med letosnjimi. Leta 1901. so se vrstile volitve ob popolni nepristranosti vlade in so Nemci postavili samo števne kandidate v Ljubljani. Letos pa so šli Nemci roko v roki s klerikalev v boj zoper narodno-napredno stranko in vladu je ta boj podpirala z vso svojo silo, z vsem svojim aparatom, in z vsemi zakonitimi in nezakonitimi sredstvi, kar jih je našla. A vse to ni nič potmagalo. Vladno-nemško-klerikalna koalicija je bila poražena. Njen namen, oslabiti narodno-napredno stranko, se je izjavil. Narodno-napredna stranka se vrača v deželni zbor z istim številom mandatov, kar jih je imela pred šestimi leti, samo da je zdaj kompaktnejša, ker ima zastopati izključno mestne interese in je popolnoma neodvisna na vse strani, tako, da ji ni treba na nikogar jemati ozire.

Situacija v deželni sploh in posebno v deželnem zboru je taka, da

je narodno-napredna stranka prisiljena, postaviti se na stališče odločne opozicije. S tem je že tudi povedano, kake taktike se bo držala narodno-napredna stranka.

Opozicija ima pravico in dolžnost, da onemogoči strankam večine vladanja, kar hitro se stranke večine postavijo na stališče, da mora obvezljati njih volja brezpogojo in kar hitro stranke večine zapuste pot pravičnih kompromisov.

V prejšnjih časih je bil kruh opozicije jako grenak. Opozicija ni imela druge pravice, kakor da je smela volji večine ugovarjati z besedami. Strogo in brezobjektivno se je postopalo z njo in gorjé ji, če je poskušila onemogočiti voljo večine.

Toda ti časi so minuli, že davno so minuli.

Ko se je Kolumb s svojimi barčicami odpravil na morje, je imel namen, najti novo pot v Indijo, a je našel Ameriko.

Tako se je zgodilo različnim parlamentarnim opozicijam, ko so segle po najskrajnejšem orožju parlamentarne opozicije. Ko so nastopili Čehi proti Taaffeju in proti Windischgrätz-Pleinerjevemu ministru, ko so Nemci nastopili kot najskrajnejša opozicija proti Badeniju, ko sta Šusteršič in Krek delala v deželnem zboru kranjskem obstrukcijo, je bil namen teh bojev vedno le, da onemogočijo dotedčni sistem ali gotove osebe, a naj so stranke ta namen dosegle ali ne, naše so nekaj novega, razkrile so parlamentarne in politične pravice opozicije in za vedno ovrgle nekdaj veljavno načelo, da sme večina storiti, kar hoče, manjšina pa se ji mora pokoriti.

Danes velja v vseh parlamentih načelo, da je pot porazumeljenja, pot kompromisov med strankami večine in opozicije edina pot, po kateri je mogoče mirno hodi. Casi brezobjektivne preglaševanja in brutaliziranja opozicije se ne vrnejo več. Kar store stranke večine, morajo tako storiti, da bi opozicija sama sebe kompromitirala in onemogočila, če bi se uprla. »Es kommt nicht darauf an, dass die Majorität ihren Willen durchsetzt, sie muss es in einwandfreier Art tun,« je Kramář zaklical Körberju in s tem izreklo občevljavno načelo.

Ako hočejo stranke večine izsiliti svojo voljo brez ozirov na opozicijo, ako nočejo kompromisa, marveč skušajo opozicijo pritisniti ob zid in potekati njene pravične zahteve, takrat je opozicija v silobranu in sme uporabiti vsa sredstva, da se reši in da onemogoči nasprotniške skele. V takem silobranu je bila narodno-na-

predna stranka v zadnjem zasedanju deželnega zabora, ko je proti nameranemu atentatu na pravice mestnega prebivalstva moralna seči po zadnjem sredstvu, po obstrukciji in je žno dosegla, kar je hotela dosegla.

Od strank, ki so zbrane okrog vlade in tvorijo jeno večino, je sedaj odvisno, kako se razvijejo razmere v novem deželnem zboru, oziroma v ustavnem odseku. Nekatera znamenja kažejo, da vlada in stranke večine uvidevajo, da je samo in edino potom kompromisa mogoče zagotoviti mirno in stvarno delovanje deželnega zabora glede valilne reforme. Začela so se kompromisna pogajanja in četudi niso še rodila nobenega uspeha, so ta pogajanja sama na sebi znak, da morda vendar ne pride do najskrajnejšega boja. Gotovosti pa seveda ni nobene in zato tudi nihče ne more danes reči, kaka bo usoda novega deželnega zabora.

Začetek seje je bil napovedan na 11. uro, vendar so se poslanci začeli zbirati že dosti prej. Izven Ljubljane bivajoči poslanci so prišli skoraj vsi že včeraj v Ljubljano, ker so imeli vsi klubi seje. Klubi so se konstituirali in so bili izvoljeni za načelnika narodno-naprednega kluba dr. Tavčar, za načelnika klerikalnega kluba dr. Šusteršič in za načelnika nemškega kluba baron Schwegel. Med nemškimi poslanci so bila dolga posvetovanja zaradi volitve deželnega odbornika iz cele zbornice. Po ovinkih so Nemci pozvedovali, če bi se moglo eventualno doseči med njimi in narodno-napredno stranko sporazumljene glede deželnega odbornika iz cele zbornice. To bi Nemcem jako ugajalo, saj bi bili potem v deželnem odboru zopet ježiček na tehtnici. Klerikalna večina v deželnem odboru jim nič kaj ne diše in radi bi bili napravili malo kravjo kupčijo. Toda narodno-napredna stranka jim je dala vedeti, da iz nemških rok absolutno ničesar ne sprejme in da z Nemeji nikakor neče paktirati. Nemci je to spravilo v jak neprrijeten položaj, zlasti ker so klerikale v zadregi s kandidati za deželni odbor. Da, ko bi bil v gorenjskih mestih zmagal Detela, potem bi že imeli kandidata. Tako pa je stiska velika. Klerikale so se postavili na stališče, da kdor je državni poslanec, ne more biti obenem deželni odbornik. Vsled tega je Povše izven kombinacije. A koga naj kandidirajo iz cele zbornice. Imajo edinega Mandelja, ki ga pa Nemci na noben način nečejo voliti. V tej zadregi so Nemci sprožili misel, naj se iz cele zbornice voli v deželni odbor sicer

vse časti in vsega spoštovanja vredni ali za deželnega odbornika pač ne-sposobni Košak. Bomo videli, kaj se zgodi.

* * *

Otvoritev seje.

Posamične stranke so v dvorani dež. zabora zasedle ravno tiste sedeže, kakor so jih imele v zadnjih letih. V središču sede poslanci narodno - napredne stranke, na desni od njih klerikale, na levi pa Nemci. Naravno je, da se je občne zanimanje obračalo na poslance, ki so ta dan prvič vstopili v dež. zbor.

Začetek seje se je neverjetno dolgo zaksnil. Šele ob 3/4 12. so začeli prihajati poslanci, a začelo se le še ni. S klerikalnimi poslanci je prišel tudi škof, ki se je vse del v prvo klop na klerikalni strani poleg Povšeta.

Sejo je otvoril dež. predsednik Schwarz 5 minut pred 12. uro s sledečim govorom:

Visoki deželni zbor! S cesarskim patentom z dne 22. marca je bil sklican novoizvoljeni deželni zbor vojvodine kranjske v postavno posvetovanje. Čast mi je povodom otvoritve seje spoštljivo pozdravljati cenjene gospode poslance v imenu cesarske vlade. (Nemško.) Z najvišjim patentom z 22. marca je bil novoizvoljeni dež. zbor kranjski sklican na svoje zakonito delovanje in čast mi je v tej otvoritveni seji spoštljivo pozdraviti gospode poslance v imenu vlade. (Slovensko.) Cenjena gospoda!

Vi ste sprejeli novi mandat iz rok volilcev v važnem trenotku; veliko je pričakovanje in posebno važno in odgovorno bode torej Vaše delovanje. Obeno je preprečanje, da mora biti konec neplodnemu stanu zadnjih šestih let in da se morajo vsi poklicani faktorji prizadeti, da se odstranijo ovire nasprotuječe rednemu delovanju deželnega zastopstva.

Ce Vas torej zdaj prosim »Sklenite čim preje preosnovno deželni red, oziroma spremenite volilne reda za deželni zbor in odpravite s tem vzrok dolgoletnega prepričila«, izrekam to kar Vi, cenjena gospoda, čutite sami v svojih sreih, ki brez razločka bijejo za blagor prebivalstva in kar bode našlo živahan odmev v celi deželi. (Nemško.) Čestiti vodilju in zasedel svoje mesto.

S tega mesta je dež. glavar Šuklje imel svoj nastopni govor. Rekel je, da prevzema svojo nalogo v nadi, da mu bo mogoče vsaj deloma uresničiti namen, ki je zrastek temu obvezega življenja v njegovih duši. To opravilo bi bilo zaman, če ne dobi zavpanje vseh strank. Postopal bo vedenje pravico. Prosil dež. predsednika, da zahvala za imenovanje sporobi cesarju in da bo deželo podpiral.

Dež. glavar Šuklje je potem stori obljubo in zasedel svoje mesto.

S tega mesta je dež. glavar Šuklje imel svoj nastopni govor. Rekel je, da prevzema svojo nalogo v nadi, da mu bo mogoče vsaj deloma uresničiti namen, ki je zrastek temu obvezega življenja v njegovih duši. To opravilo bi bilo zaman, če ne dobi zavpanje vseh strank. Postopal bo vedenje pravico. Prosil dež. predsednika, da zahvala za imenovanje sporobi cesarju in da bo deželo podpiral.

Le kjer hodita vlada in avt. oblast roko v roki, je uspeh mogoč. Sedanji volilni red se ne more vzdržati, treba je premembe in s to bo najlagljije zagotovljeno mirno delo. Demokratični tok se ne more ustaviti pred durnim dež. zboru kranjskemu. Ni je dežele, kjer bi toliko dohodkov izviralo iz indirektne davke, kakor na Kranjskem. Hrepnenja po razsirjenju volilne pravice se ni mogoče več ustaviti.

Kaj smo doživelj v zadnjem času. Sporazumljeno celo v Istri. Če je bilo tam mogoče, se bo dalo to tudi na Kranjskem. Če ne pridemo do dela, bo dežela omagala in pride na nič.

Governik omenja raznih nujnih potreb, ki jih je treba rešiti. Nujen je preustroj dež. uradov, nujna povzd

navdušenjem splošnega veselja v jubilejski dobi s tem, da prirede v deželnem zastopstvu pogoje za skupno in mirno delovanje in korist ljubi domovini. Podpirati in pospeševati to delovanje bo vedno vladu skrb in dolžnost.

Naznaniti imam visoki zbornici, da so Njega Veličanstvo presvitli cesar najmilostnejše blagovolili imenovati deželnim glavarjem za vojvodino Kranjsko gospoda deželnega poslance dvornega svetnika Franceta Šukljeta, njegovim namestnikom v vodstvu deželnega zabora pa gospoda deželnega poslance Leopolda barona Liechtenberga. Čestitam Vam, prečasti gospod deželnemu glavarju, povodom tega Najvišjega imenovanja in izrekam svoje veselje videti Vas na tem odličnem mestu, ker Vaše temeljito znanje in Vaša bogata parlamentarna izkušenost jamčita objektivno in odločno poslovanje.

(Nemško.) Tudi namestnika g. dež. glavarja g. barona Liechtenberg pozdravljam srčno prepričan, da bo dež. glavarja rad podpiral.

Velecenjeni gospod deželnemu glavarju! V smislu § 9. deželnega reda boste sedaj v navzočnosti vseh gospodov deželnih poslancev obljubili, da boste cesarju zvesti in pokorni, da se boste držali zakonov in da boste svoje dolžnosti vestno izpolnjevali. Jaz Vas prosim to slovesno v moje roke obljubiti.

Dež. glavar Šuklje je potem stori obljubo in zasedel svoje mesto.

S tega mesta je dež. glavar Šuklje imel svoj nastopni govor. Rekel je, da prevzema svojo nalogo v nadi, da mu bo mogoče vsaj deloma uresničiti namen, ki je zrastek temu obvezega življenja v njegovih duši. To opravilo bi bilo zaman, če ne dobi zavpanje vseh strank. Postopal bo vedenje pravico. Prosil dež. predsednika, da zahvala za imenovanje sporobi cesarju in da bo deželo podpiral. Le kjer hodita vlada in avt. oblast roko v roki, je uspeh mogoč. Sedanji volilni red se ne more vzdržati, treba je premembe in s to bo najlagljije zagotovljeno mirno delo. Demokratični tok se ne more ustaviti pred durnim dež. zboru kranjskemu. Ni je dežele, kjer bi toliko dohodkov izviralo iz indirektne davke, kakor na Kranjskem. Hrepnenja po razsirjenju volilne pravice se ni mogoče več ustaviti. Kaj smo doživelj v zadnjem času. Sporazumljeno celo v Istri. Če je bilo tam mogoče, se bo dalo to tudi na Kranjskem. Če ne pridemo do dela, bo dežela omagala in pride na nič. Governik omenja raznih nujnih potreb, ki jih je treba rešiti. Nujen je preustroj dež. uradov, nujna povzd

LISTEK.

Rnjižni dar „Slovenske Matice“ za I. 1907.

Cvetko Golar se je letos razdel v čudoviti krasoti. Poetska duša skoz skoz. Zlata, solnčna duša. Rahla in naivna v sprejemaju, rahla, pa zavestna v podajanju, pesnik gorenjskih poljan, pevec sorškega polja. Murn-Aleksandrov v prozi, samo čvrstejši v zavestnem izražanju. Trdina nam je napisal bajke in povesti z Gorjanec, ali prepojil jih je s filozofskega refleksijo. Golar nam prede Gorenjske povesti iz rahlih, koprenih nitk, pa jih prepaja s solnčno svojo poezijo. Mimo Murna je ni pesniške individualnosti, ki bi bila v istini tako pristno narodna v vsem svojem čutenu, v vsaki svoji gesti, kakor Golar. Snov je zajeta iz duše narodove same, pa ni podana naivno, ampak Golar jo je še kristalizoval, očistil in izpopolnil in jo vlij v obliko, duhete in dovršeno. Ne spominjam se, da bi bil kdaj čital v slov. slovstvu v tem žanru kaj tako lepote polnega in dovršenega. Golar slika ozračje, slika krajino, slika osebe in riše njihova

dejanja z istim mojstrstvom. Narodno polje je njegova domena, in romantika. Čudo enostaven in pristen je njegov dialog, beseda je lahna in izrazita, kar mu pa štejem v veliko prednost, je to, da tudi skozi njegove vratne bajke sije zavest, da je vse le bajka in da v resnici ne more biti vse to, kar narodova naivna duša verja, da je resnično. Golarju treba za ložnika, ki ga vpokoji, da bo mogel stvarjati mirno. Drugače se razmaha in prehiteva in ne dovršuje. In založnik ne bode žal. Njegovi povesti »Lenčica in zmanjša ter« Lovec in Klemenč na sta vredni, da se ju obesi v glavnem oltar slov. slovstvenega hrama.

2. Knezova knjižnica. Omot v zelo interesantni oglati tehniki narisal A. Birola. Natisnila »Narodna tiskarna« lepo in točno. Vsebinha Ksaver Meko: Na Poljanu. Posvečen je ta spis »Domovini, s sladkostjo in z brdoščjo ljublj

ga šolstva, nujna uredba dež. finančne. Nemaški nadaljuje, je prosil Šuklje Nemec za podporo rekski, da razloček v jeziku ne dela razločka v ljubezni do domovine. Povdarjal je zasluge, ki si jih je en član nemške stranke pridobil za bohinjsko železnico. Dalje je Šuklje govoril o belokranjski železnici, o drugih važnih gospodarskih stvareh ter s tega stališčem klical na pomoč vse, da bi strankarski boji ne zadušili bodočnosti dežele. Spominjajoč se cesarjeve šestdesetletnice, je pozval zbornico zaklicati: Živio, Hoch in Slava.

Baron Liechtenberg je čutil potrebo povedati po nemško, da bo objektiven, če bo kdaj vodil dež. zber.

Posl. Žitnik je pismeno opravil svojo odstotnost z nujnimi posli v drž. zboru.

Konstituiranje dež. zebra.

Poslanci so potem storili običajno oblubo.

Za reditelje so bili na predlog dr. Tavčarja izvoljeni baron Apfaltrern, Pir in Pogačnik. Za verifikatorje grof Barbo, Mandelj in dr. Novak.

Volitev dež. odbora.

Vsa pozornost današnjega dne je bila osredotočena na volitev dež. odbora.

Iz kurije veleposestva je bil izvoljen grof Barbo z 9 glasovi, 1 listek je bil prazen. Iz mestne kurije dr. Tavčar z 9 glasovi, 1 glas je dobil Plantan. Iz kmetske kurije dr. Lampes 13 glasovi.

Iz cele zbornice je bil izvoljen dr. Šusteršič s 26 glasovi, Plantan je dobil 9 glasov.

Dr. Šusteršič je izjavil, da prevzame mesto le provizorno in da odstopi, kadar hitro bo njegova stranka razpolagala s pravnikom, ker polaga važnost na to, da ima v dež. odboru pravnika.

Dr. Šusteršič je bil izvoljen kot kandidat klerikalno - nemške zvezze z glasovi klerikalcev in Nemcev.

Za namestnike dež. odbornikov so bili izvoljeni iz kurije veleposestva baron Apfaltrern z 9 glasovi, iz mestne kurije dr. Triller z 9 glasovi; iz kmetske kurije Kosak z 12 glasovi; iz cele zbornice Jaklič s 13 glasovi, Plantan jih je dobil 8, 11 glasovno je bilo praznih. Jaklič je dobil en glas čez absolutno večino.

Nujni predlogi.

Dr. Šusteršič, baron Schwiegel in dr. Tavčar so nujno predlagali v svrhu izvršitve volilne reforme, naj se izvolo ustanovi odsek 12 članov in treh namestnikov.

Dr. Šusteršič je dejal, da je predlog radi sporazumljena vseh treh strank in se je vložil po dogovoru. Ta okolnost, da so vse tri stranke podpisale predlog, kaže, da je zadeva v resnici nujna. Volilna reforma je prišla v zbornico kot predmet hujih dogovorov; zdaj je na boljši poti, na poti sporazumljena. Kot bojni predmet je prišla reforma v zbornico, kot sad kompromisa naj jo zapusti. Z volilno reformo se odpravi ovira mirnega dela. Delo in napredok bodi signatura vsega parlamentarnega delovanja. Cela dežela bo danes konstatirala z veseljem, da se je nehalo bistveno nesoglasje glede volilne reforme.

Nujnost predloga je bila soglasno sprejeta (Klerikali ploskajo. Glavar opominja galerijo, da se tudi s pleskanjem ne sme vmešavati.) in istotako meritum.

Glavar je na to prekinil sejo za 20 minut.

V ustavniodsek so bili soglasno izvoljeni:

Dr. Šusteršič, dr. Krek, Jaklič, Povše, Lampe, baron Schwiegel, baron Liechtenberg, grof Barbo, dr. Eger, dr. Tavčar, dr. Triller in Plantan. Namestniki so: Demšar, Gangl in grof Margheri. Načelnik je dr. Krek, namestnik baron Liechtenberg. Prva seja tega odseka je danes ob 4. popoldne.

Na predlog barona Schwegla se je poročilo o deželnozborskih volitvah odstavilo z dnevnega reda.

Prihodnja seja bo jutri ob 11. popoldne.

Pred otvoritvijo drž. zebra.

Dunaj, 26. marca. Danes so imeli klubovi načelniki pri ministrskem predsedniku konferenco. Načelnik proračunskega odseka dr. Chiaro je izjavil, da si sicer prizadeva pospešiti delovanje v odseku; toda ako se izkaže, da dela ni mogoče dovršiti, so tudi dolge in naporne seje popolnoma odveč. Ministrski predsednik je dal jasno razumeti, da bo pred Veliko nočjo zasedanja trajalo od 2. do 11. aprila. V tem času se mora predvsem dognati rekrutni zakon, in sicer se zgodi to potom nujnega predloga. Da bi se mogel proračun v določenem času parlamentarno rešiti, je popolnoma izključeno. Zaradi tega predložiti vlada parlamentu proračunski provizori, in sicer tudi nujnim potom. — Najhujše skrbi provzroča vlad proračun justičnega ministra. Dosedaj se vladni posrečilo, odpraviti ovire zadevnih razpravi v proračunskem odseku. Splošna napetost proti justičnemu ministru je sedaj že neugodnejša kakor je bila poprej. V parlamentarnih krogih zatrjujejo namreč z vso gotovostjo, da je bila Wahrmundova brošura konfiskovana na direktni ukaz justičnega ministra.

Boj za nemška vseučilišča.

Dunaj, 26. marca. V proračunskem odseku se je danes nadaljevala razprava o proračunu naučnega ministra. Posl. Klofač je predlagal resolucijo, v kateri proračunski odsek pooblašča vladu, naj ukrene vse potrebno, da se ustanovi češko vseučilišče v Brnu, in sicer se naj potrebne zahteve postavijo že v proračun za leto 1909. Resolucijo je utemeljeval s tem, da vladu že leta in leta obeta tako vseučilišče in ker je nekdaj moravsko vseučilišče v Olomouci le deloma odpravljeno s cesarsko naredbo. — Poslaneč Wolf je zahteval, naj se živinodržavniška visoka šola vzame vojnemu ministru ter se podredi naučnemu ministru. — Posl. Žitnik je utemeljeval zahteve Slovencev glede šolstva, in sicer ustanovitev slovenskih paralelk na srednjih šolah, dvojezična nižja trgovska in obrtna šola, slovenski učni jezik na srednjih šolah. Končno je vsestransko utemeljeval zahtevo po jugoslovanskem vseučilišču, oziroma za sedaj ustanovitev pravne fakultete v Ljubljani. — Poslaneč Hofmann - Wellenhof se je spustil na nivo kakega Pommerja. Rekel je, da bi vsaka ustanovitev novega vseučilišča pomenila obžalovanja vredno razcepitev moči in sredstev. O zahtevani pravni fakulteti v Ljubljani je reklo, da bi bila to tovarna za proizvajanje nemških uradnikov. Za takoj fakulteto po njegovem mnenju manjka vseh pogovorjev. Govornik je »velikodušno« svetoval Slovencem, naj se bolj pobrigo za ljudsko šolstvo na Kranjskem, kjer je bilo leta 1903. še 49,4% vseh ljudskih šol enorazrednic, a 11.353 otrok brez pouka. V ta-

kem »očetovskem« tonu je še nadalje obrekoval in blati Slovenia.

Wahrmundova afera pred sodiščem.

Dunaj, 26. marca. Danes pooldne se je vršila pri deželnem sodišču prizivna obravnava zaradi konfiskacije Wahrmundove brošure. Profesor Wahrmund je imel nad celo uro trajajoč obrambni govor. Konfiskacijo je imenoval izzivanje ter razložil sodišču nagibe in vsebino brošure. V nadaljnjem je izvajal: Cerkev je na izobraženje popolnoma pozabila. Cerkev se čuti za vladarico celega sveta ter ima trden program; kdor se temu programu ustavlja, ga cerkev brez usmiljenja pohodi. Najprej pride s krikom, potem pa s policijo. V njegovem slučaju se je dunajsko državno pravništvo vdinjalo cerkvi na poslušnega služabnika. Nadalje je Wahrmund razpravljal o ultramontanizmu, o boju zoper duševno neodvisnost in o katekizumu za otroke. Cerkev ne zadostuje več boj za ljudsko šolo, temuč je začela pritiskevati na srednje in visoke šole. Na mase vpliva cerkev s kaznimi in nagradami, izobraženec pa skuša dokazati, da morajo biti ljudstvu v zgled. Na ta način se vsgajajo hinave. Toda so ljudje, ki se nočejo hliniti, in taki se imenujejo med teologij modernisti. V naši državi je preveč mož, ki ne spoznajo nevarnosti, ki jo prima reakcija. Ultramontanci le čakajo trenotka, ko zadajo moderni pravni državi smrtni sunek. In kaj bo posledica, aka pada v Avstriji ustava? Revolucija naprej in nazaj, obo st varni, a nevarnejša je revolucija nazaj. — Sodišče je zaplembe deloma potrdilo, deloma pa razveljavilo.

Baron Rauch o položaju na Hrvaskem.

Dunaj, 26. marca. Ban baron Rauch je povedal nekemu dunajskemu dopisniku, da je prišel na Dunaj poglavito zaradi konference z baronom Ahrenthalom. Glede položaja na Hrvaskem je izjavil Rauch, da vladu le v Zagrebu razburjenje, povsod na deželi pa je mirno. Mir bi se kalil le tedaj, ako bi začela koalicija prijeti shode po deželi. Politično bliževanje s koalicijo je vsaj za bližnjo bodočnost izključeno.

Ruske reformne akcije za Macedonijo in Avstro-Ogrska.

Petograd, 26. marca. Ruska vlada pričakuje na svoje najnovje reforme projekte za Macedonijo odgovor Avstro-Ogrske v tem smislu, da Avstro-Ogrska načrt v principu sprejme ter predlaga le malenkostne spremembe. Kakor brž pride odgovor, bo ruski minister Izvolski poročal o načrtih v dumih.

Carigrad, 26. marca. Turški poslanik na Dunaju je dobil obvestilo, da bo Avstro-Ogrska podpirala ruski predlog, naj se pravice finančne komisije razširijo na pravosodstvo in kontrolo v upravi.

Resna bolezen belgijskega kralja.

Pariz, 26. marca. Kralj Leopold II. je hudo bolan, dasi se to javnosti prikriva. Kralj že tri tedne ni zapustil svoje sobe. Zdravnik ga obiskuje dvakrat na dan.

Japonski pouk v ruskih šolah.

Petograd, 26. marca. Poobna komisija, ki je sestavljena iz

besedi, kakršne smo vsled obče rabe zdaj najbolj navajeni in ki jo torej umem, ne da bi se mi bilo pomisliti. — Hvaležno treba pripoznati pozrtovovalni trud, toda licemersko hvaliti vse vprek se mi zdi neiskreno in nevhaležno.

5. Streljek: Slovenske narodne pesmi. 11. snopič, (konec III. zvezka) prinaša pobožne ali svete pesmi. O neprecenljivi vrednosti te aktualne zbirke in o neumornosti prof. dr. Štreklja se je pisalo že toliko, da bi bila resnično vsaka nadaljna beseda, če mora biti še tako laskava, odveč.

6. Ferd. Seidl: Kamniške ali Savinske planine. Prvi zvezek. Strokovno je kritiko glede znanstvene vsebine prepričam strokovnjakom. Govoriti morem edinole s splošno literarnega stališča. — Krasna knjiga! Dovršeno natisnila Goriška tiskarna, šestnajstoricno krajinskih podob po fotografiskih klišejih vzorno natisnil Drag. Hribar v Ljubljani, osmerico geoloških prerezov pa Gabršček. Profesor Seidl si je v njej postavil lep spomenik. Velika je umetnost, pusto znanstveno tvarino podati tako, kar je podaja prof. Seidl: logično-sistemnačna, da vidis vso pred seboj, in pa lahko, čisto vsakdanja, pa vedno zanimiva, če nanese tudi pesniško navdahnena beseda — in izginala je vsa tista puščoba, ki si se je bal,

8. Letopis, uredil Fr. Podkrajšek.

zastopnikov vseh ministrstev, izdeluje načrt, da se uvede učenje japonskega jezika v ruskih elementarnih in srednjih šolah. Tudi se določijo državne ustanove za take mladeniče, ki bi hoteli potovati na Japonsko, da se dodobra nauče japonskega jezika.

Francija v Maroku.

Pariz, 26. marca. V zbornici se je razdelil včeraj predlog o naknadnem kreditu za Maroko. Zahteva se 16 milijonov frankov. Porocilo pravi, da ima Francija pravice zahtevati od Maroka povrnitev denarnih in človeških žrtev. Za jamstvo so Franciji njene pravice, ki jih ima v Maroku po geografskem položaju in po svoji zgodovini.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 27. marca.

Slovo v deželnem dvorecu. Kadotični novici v našem listu z dne 26. marca t. l. omenjam še, da je gospodarski nadšvetnik M. Zamida poslavljajočega se gospoda deželnega glavarja Ottona pl. Detelo približno sledi: ogorovil: »Preblagorodni gospod deželnemu glavarju! Otožnim srečemo se danes tu zbrali, da se od vas, svojega ljubljenega in čisljega šefa poslovimo. Le malo tednov se in mimo bo četrstoletje, odkar ste stopili v deželni odbor in skoraj celih 17 let ste bili na čelu avtonome uprave na Kranjskem. Mi nismo poklicani, da ob koncu te dolgotrajne dobe primerno ocenjamo dobrodejne posledice vašega neumornega delovanja v prospem občine blaginje, naša dolžnost pa je, da se danes hvaležno spominjamo vse vaše delavnosti, ki je bila odmerjena deželnemu uradništvu. V tem pogledu pa je povedano vse z besedami: Imeli ste vedno in za vsakega izmed nas odprto srce in odprte roke! Kar smo dosegli, smo dosegli po vas! Zategadelj pa živo čutimo, kaj z vami izgubimo in verjemite mi, da nas zavest ločitve navdaja z odkrito žalostjo, vsaj smo se bili privadili misli, da ostanete Vi trajno naši, mi pa vaši. Žal, da se to ni urešilo. V imenu svojih kolegov vam izrekam najiskrenejšo zahvalo za vse deželnemu uradništvu storjeno dobro. Mi vam ostanemo zvesti in vzdani ter prosimo, da nam tudi vi ohranite blag spomin.« Gospod deželnemu glavarju pl. Detelo je deželne uradnike nato ogorovil v sledenem smislu: Priščeno smo pozdrayljam, čestiti gospodje deželnemu uradniški, ki ste prišli jemati slovo od vašega starega deželnega glavarja. Toplo se zahvaljujem za prijazne in ljubezne besede, s katerimi me je nagovoril gospod nadšvetnik Zamida v vašem imenu. 25 let je preteklo, kar sem vstopil v deželni odbor; v večnem teku časa je to le kratak hip — a v človeškem in političnem življenju, je to dolga ponemljiva doba časa. Če se oziram nazaj na preteklo četrstoletje — koliko se je izpremenilo! Od tistih, ki so z menoj tedaj vstopili v deželni odbor, ni nihče več navzoč, in tudi od tistih, ki so v poznejših volilnih dobah vstopili, so večinoma izginili iz javnega življenja. Blagega deželnega glavarja grofa Thurna in rodoljuba dr. Poklukarja pokriva že zdajnaj črna zemlja, v kateri počiva tudi že mnogo deželnih odbornikov, s katerimi sem sodeloval. In če pogledam v vaše vrste, kolika izpremenba! Možje, ki so načelovali deželnemu tajništvu, knjigovodstvu, stavbnemu uradu, deželnemu blagajni: Kreč, Ravnhar, Witschl in Zagor, počivajo v večnem miru. Le malo je še tistih uradnikov, ki so bili v deželni službi, ko sem vstopil pred 25 leti v deželni odbor; nastopil je nov naraščaj deželnega uradništvu. Tako pridejo in gredo deželnemu glavarju, deželnemu odborniku in uradniku — v hitrem teku časa — le lepa naša domovina vedno ostane in ostala bo, dokler bo stal mogočni Triglav kot branik slovenske zemlje in bo gledal ponosni Narod na morje Jadranško, in dokler bodo s trtami venčani vinogradi krasili lepo zemljo Dolenjsko. Zato je dolžnost vsakega domoljuba požrtvovano pospeševati korist in blag lepe naše domovine. Vi čestiti gospodje uradniki imate kot neposredni uslužbenici dežele najlepšo priliko uspešno delati v korist domovine. Ko ste me pred 17 leti v starem deželnem dvorecu pozdravili kot novoimenovanega deželnega glavarja, sem se že v tem smislu izrazil, in z veseljem konstatujem, da se nisem varal o tem, ker sem to od vas pričakoval. Obljubil sem takrat pa tudi, da bom kot glavar objektivno, pravčeno in nepristransko nasproti vam postopal in svest sem si, da sem ostal mož beseda. Kolikor je bilo v moji slabosteni moči, mislim, da sem storil tudi kot deželnemu glavarju svojo dolžnost, zato zapustim z mirnim srečem to častno mesto in se lahko ločim od sijajnih prostorov deželnega dvorca ter se rad vrnem v svoj skromni star grad, kjer je tekla moja zibelj in kjer je že pred 100 leti gospodaril moj stari ded. Ve-

liko zadoščenje mi je, da nastopi kot deželnemu glavar velespoščan, visoko nadarjeni stari parlamentarec, katemu so razmere naše dežele dobro znane in ki bo gotovo delal v korist in prospet domovine, in ki bo kot bivši uradnik tudi pospeševal koristi deželnega uradništva. Zahvaljujem se častitim gospodom uradnikom za uspešno sodelovanje pri deželnem uradovanju ter vam kličem: Z Bo-gom!«

Slovensko vseučilišče. V včerajšnji seji proračunskega odske se je zaradi izjemne puhlosti svojih gospodov znani graški poslanec Hofmann - Wellenhof oglasi zoper slovensko vseučilišče. Mož, ki zavema vso svojo modrost o slovenskem narodu in njega kulturnih težnjah iz malovrednih graških dnevnikov, seveda ni bil v stanu navesti ne enega količjaka pametnega razloga zoper slovensko vseučilišče. Govoril je, kar bi ga bil informiral kak natakar iz ljubljanske kazne: da ni nobenih predpogojev za slovensko vseučilišče, in da bi to bila tovarna uradnikov. Saj uvidelmo, da so Nemci sovražniki slovenskemu vseučilišču, kakor so sploh sov

Sarg *glicerin* *mjilo*
vzajemno in dobro
zavarovalna banka v Ljubljani
belo in nežno.
Dobri so povsed.

Sanatogen

Več nego 500 profesorjev in zdravnikov vseh kulturnih dežel je sijajno ocenil kot najuspešnejši krepilni in osveževalni pomoček.

197 Krepi telo. 2 Jači živce.

Dobiva se po lekarnah in drogerijah. Kraljeve pošilja zastonj in poštne prosto Bauer & Cie, Berlin, SW. 48. — Generalno zastopstvo: C. BRADY, Dunaj I. Fleischmarkt 1.

Meteorologično poročilo.

Učna nad morjem 206. Srednji srečni tlak 736.9 mm.

marc	čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura	vetrovi	nebo
26.	9. zv.	740.7	3.5	sr. svzh.	jasno
27.	7. zj.	742.8	-2.5	slab jug	
	2. pop.	742.6	8.0	sr. jvzhod oblačno	

Srednja včerajšnja temperatura 31° mm, norm. 56 mm. Padavina v 24 urah 0 mm.

Ogljarji ki razumejo tudi žganje v kopalih, in ki bi radi trajnega dela, naj se oglasijo pri gozdnom oskrbištvu grofa Lanna, Grünau, Almtal na Gornjem Avstrijskem. 1103-1

Martin Burja, c. kr. višji uradnik naznanja v svojem in v imenu svojih nedorasilih in dorasilih otrok Slavka, Mimice, Kristine, Ludvika, Richarda, Angele ter Julijane omož. Kurth in Otilije vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretrstljivo vest, da je Bog Vsegamogočni izvolil njih nepozabno soprogo, ozi. mater, in svakinjo, gospo 1108

Marijo Burja

danes zjutraj v 44. letu njene dobe prevideno s sv. zakramenti za umrjajoče poklicati v boljše življenje.

Pogreb predragje rajnice bo v soboto, 28. marca t. l. ob 6. uri iz deželne blaznice na pokopališču pri Deviči Mariji v Polju.

V Ljubljani, 27. marca 1908.

Zahvala.

Za mnogoštevilne dokaze srčnega zavetja povodom smrti naše iskreno ljubljene soproge, oziroma matere, gospe

Marije Majdič

izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem najtopljejšo zahvalo.

Iskreno se zahvaljujemo č. duhovščini, č. oo. franciškanom, slav. pevskemu društvu »Lira« za ganljivo petje, slav. kamniškemu gasilnemu društvu in vsem darovalcem krasnih vencev.

Posebej še iskrena zahvala vsem onim, ki so nepozabno pokojnico v tako obilem številu spremili od hiše žalosti na Viru na kamniško pokopališče. 1094

Na Viru, dne 27. marca 1908.

Žalujoči ostali.

Zahvala.

Ob nepričakovani težki izgubi ne-pozabne, iskreno ljubljene soproge, oziroma mamice, hčere, sestre, nečakinja in svakinje, gospe

Marije Rovšek roj. Mastek

in

njenega novorojenega sinčka trgovke z oblike

došlo mi je, da mi je bilo to v težkih urah v posebno tolažilo.

Dolžnost mi je, da se tem potom zahvalim vsem dragim sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so spre-mili v tako mnogobrojnom številu drago rajnico k večnemu počitku; slav. pevskemu društvu »Slavec« za ganljivo petje, kakor tudi darovate-ljem prekrasnih vencev.

Vsem sklepaj najprisrješja za-hvala!

Davorin Rovšek

fotograf in hišni posestnik.

Sprejema zavarovalna banka v Ljubljani po najraznovesnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko neben druga zavarovalica. Zlasti je ugodno zavarovalje na doživljje in sicer z manjšajočimi se vplivki.

Vsek dan ima po protoku postih, ki pravijo do dividende.

SLAVIJA
— vzajemno zavarovalna banka v Pragi. — .
Roz. fond: 36,242.074-78 K. Izplačano odškodnine in kapitalje 91,933.72 K.
Po velikosti druge vzajemne zavarovalnica naše države
z veselost eden-deset-kratno preveva.

Generalni zastop v Ljubljani, čigar posamezne so v lastni lastnosti bilki
v Gospodarskih milionskih dolarov. 132.

Zavarovalna banka in previdno pro-
močanje skeden po ugodnih cenah.
Skoda omogoča takoj in najkratejšo.
Učna najboljši storitev, koder posluje
Dovoljava in čistega delišča lastnosti
podpora v narode in občinskega
zavoda.

Naznanilo.

Radi opustitve vrtnarje se pre-dajo iz proste roke evdilice vsake vrste v loncih in kadicah. 1105-1

F. G., Poljanski nasip št. 16.

Sprejme se 1066-2

mesarski vajenec

star 15-18 let, zmožen slovenskega jezika in ki ima veselje do mes. obrti.

Jožef Gerbec v Metliku.

Hotel, Južni kolodvor.

(A. Seidel.)

Jutri, v soboto, 28. marca

KONCERT

popolne

Iljubljanske Društvene godbe.

Začetek ob 8. zvečer. Vstop prost.

Za obilen obisk se priporoča A. SEIDEL hotelir.

1107

Potnik

za galanterijsko in papirnato stroko se isto. Prednost imajo že več let službojoči potokiki.

Ponudbe pod „št. 5000“ poste restante Ljubljana. 1087-1

5000 kron zasluga

plačam onemu, ki mi dokaze, da moja čudezna zbirka

600 kosov samo za fl. 2'50

ni priljubljeni nakup in sicer:

Pristava Švicarska pat. sist. Roskopf zepna roba, točno regul. in ki nastančno gre, s 3letno tvojniško pismeno garancijo; ameriška double-zlata oklepna verižica; 2 amer. doubl-e-slata prstana (za dame in gospode); angl. počitena garnitura: manšetni, ovratniški in naprni gumbi; belini amer. žepni nožek; elegantna svilnata kravata najnovejšega kraja, barva in vzorec po želi; prekrasna naprsna igla s simili-brillantom; visoka damska damska broša, poslednja novost, koristna žepna toaletna garnitura; elegantna pristava usnj. denaročka; par amer. butonov z imit. žlabnim kamnom; pat. angl. vremenski tikamer; salonski album s 36 umet. ter najlepšimi pogledi sveta; prekr. koljé za na vrat ali v lazo in pristnih južroških biserov; 5 indiški čarovnikov — razvedre vsako druhovo in še 350 različnih predmetov, koristnih in neu-trpljivih pri vsaki hiši zastonj. Vse skupaj s eleg. sist. Roskopf žepno uro, ki je sama dvakrat toliko vredna, samo gld. 2-50. Po povzetju ali deobar naprej (tudi znamke) pošilja S. URBACH, svetovna razpoložljivica Krakow štev. 57.

N. B. Kdor naroči že zavitka, mu pridenev zastonj prina angl. brevit ali ti najdin, žepnih robcev. Za neng ja oče denar takoj nazaj, vsak risiko torej izključen. 1104

Najboljše srajce

bole in barvaste, za gospode so s znakom „labud“

.. izdelane v lastni šivalnici. Priporoča jih 934-4

Anton Šarc

Sv. Petra cesta št. 8 v Ljubljani.

Posteljno perje in pub

oprano in osnaženo 1/2 kg od 45 kr. naprej

182-11 prodaja

C. I. Hamann v Ljubljani.

Tako se proda zaradi preselitve na jako ugodnem prostoru, dobro idoča delikatesna trgovina.

Natančneje pove uprav. „Sloven-skega Naroda“. 1079-3

Preda se lepo

posestvo

s hišo, velikim hlevom in gozdom, pet minut oddaljeno od prijaznega trga na Spodnjem Štajerskem po ugodni ceni. 1068-2

Ponudbe na naslov: „Ugodna kupčija“, poste restante, Sv. Jurij ob južni železnici.

10.000 parov čevljev!

4 pari čevljev samo 3 gld.

Vsled ugodnega ogromnega nakupa se odda za to nizko ceno: par moških in par ženskih čevljev, črnih ali rjavih na trakove z močno zbitimi podplati, najnovejše oblike, dalje par moških in par ženskih modnih čevljev, elegantnih in lakovih.

Vsi 4 pari samo 3 gld.

Za ravnitev zadostuje dolgost 1084 Razpoložjanje po povzetju. Izvoz čevljev KOHANE, Krakov št. 31.

Neugajajoče rad zamenjam

V „Angleškem skladišču oblek“

se bo zaradi pomanjkanja prostora in ker vsak dan dospe sveže blago, že sedaj za lastno ceno prodajala najmodernejsa in najfinjejsa konfekcija za dame, gospode, deklice, dečke in otroke. :: ::

O. BERNATOVIC, Ljubljana, Mestni trg štev. 5.

Opozarjam

da sem v svoji parni pralnici in svetlolikalnici uvedel popolno nov sistem, prevzame se neovrano perilo in se izdeluje kakor bi bilo novo. — Prevzemajo se srajce, ovratniki, bluze, zastori in tudi drugo fino perilo.

Za točno in najboljšo postrežbo jamčim ter prosim za mnogobrojno udeležbo

Anton Šarc
svetlolikalnica, Holodvorske ulice št. 8.

Gospicam se daje v svetlolikanju pouk. Uajenke se sorejmejo.

Anton Šarc

Ljubljana. * Sv. Petra cesta št. 8. * Ljubljana.

Opreme za neveste

Domač izdelek.
Želo nizke cene.

Načoljške ulice št. 12, II. a.

Alfonz Breznik

(Istotako zastopa dvorne in kom. firme Ehrbar, Czapka & sin). — Za vsak klavir se jamči, ter se prodaja tudi na obroke. . . .

191-1

Podružnica v Spiljetu. Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani podružnica v Celovcu. Del. glavnica K 2.000.000. Stritarjeva ulica št. 2. Reservni fond K 200.000. spremena kreditacija 2. marca po K 15%. priprečena 1. aprila po K 7%. kreditacija 1. aprila po K 15%. pravni dobitek K 300.000. pravni dobitek K 180.000. Ob promese na komunalne srečke pravni dobitek K 300.000. Ob promese na Tiske srečke pravni dobitek K 180.000. Ob promese na komunalne srečke pravni dobitek K 300.000. Ob promese na Tiske srečke pravni dobitek K 180.000. vloge na knjižice in na tekoči račun proti 4½% nim obrestim. 21-15